

Betina Axelsens dimissionstale

Taler

Betina Axelsen
Rektor på Middelfart Gymnasium
& HF

Dato

27. juni 2025

Sted

Middelfart Gymnasium & HF Østre
Houvej 97, 5500 Middelfart

1 Kære studenter

Så sidder I her med huer på – endelig! Dagen i dag er kulminationen på flere års indsats. For nogle har eksamensbeviset og huen ind i mellem virket meget langt væk; det kræver deltagelse i mange moduler og aflevering af mange opgaver, at
5 nå hertil. Men se engang – I gjorde det! I dag markerer vi, at jeres indsats er lykkedes og at jeres tid her på skolen derfor er slut. Det er helt enormt festligt og en lille smule vemodigt.

- 10 Min tale til jer tager udgangspunkt i en oplevelse fra begyndelsen af skoleåret. FUN havde lavet en promovideo, som skulle vises i Kantinen. Lis og jeg havde bedt om at se videoen inden den blev offentliggjort, for lad os være ærlige; nogle gange stikker sådan noget lidt af. I videoen ledte FUN an i et episk slag – med sværd, rustninger og hele udtrækket. Det var rigtig godt lavet og vi elskede den.
- 15 Lige indtil det gik op for os, hvem FUN kæmpede mod: ledelsen! Derfor spurgte vi formændene, om de oplevede os som modstandere af deres arbejde, og det gjorde de heldigvis ikke. Men, fortalte de, sådan var det jo bare – eleverne skulle være imod skolen, altså ledelsen, og sådan havde det også været i grundskolen. Det var en klassisk joke; generationernes indbyrdes kamp, de unge
20 mod de voksne autoriteter.

- Det har fået mig til at tænke over, at det er en god ide, hvis vi bliver bedre til at forstå hinanden, på tværs af vores forskellige generationer, for vi har nogle vilde problemer, som vi skal løse sammen. Man kan vist, uden at overdrive, sige, at vi
25 på mange måder befinder os i en brydningstid. Vi kender alle sammen til tidens udfordringer, så lad os ikke dvæle ved dem i dag; vi kan i stedet nøjes med at fokusere på, at pensionsalderen hele tiden hæves, fordi vi lever længere og længere – så derfor bliver vi kolleger om ikke så mange år. For at få lidt greb om forskellene på jeres generation og min egen, har jeg læst ”Generationen, der skal

redde verden – med lidt hjælp fra os andre” af sociolog Emilia van Hauen. Og, så er jeg jo heldig, at jeg har haft mulighed for at observere jer til daglig.

35 Jeg tilhører generation X, ligesom mange af jeres lærere og forældre. I tilhører generation Z og er faktisk lige på kanten til at være generation alfa. Og allerede her støder jeg på min første udfordring; når jeg prøver at putte jer alle sammen i én kasse, så er I der med det samme, født lige på skellet mellem to generationer.

40 En af de største forskelle på vores generationer er, at I har bragt følelser ind i samtalen. Det har lærerne bøvlet noget med, fordi I ofte har startet en sætning med ”jeg føler bare...”; måske I endda er blevet afbrudt med et ”Ja, | men er der noget du ved?”.

45 I er de første, der betragter følelser som noget, man kan dele med rigtig mange. I har et klart sprog for dem, I er opmærksomme på dem, I kan finde på at bruge dem som argument og kan finde på at handle efter dem. Derfor har min egen generation kaldt jer for generation Snowflake på en ikke særligt flatterende måde. Undskyld. For generation X er følelser ikke noget, som vi har brystet os af
50 at lade os styre af. Det demonstrerede vi bl.a. i 80’erne, hvor yuppiernes jagt efter personlig succes og rigdom var tidens trend, og i 90’erne, hvor ironi og sarkasme var en måde at demonstrere overskud på. Man skulle være stærk, kold og distanceret. Både kvinder og mænd skulle vise, at de var stærke og kunne klare mosten. I har mænd, der synger sange om at græde og at have PTSD. I
55 øjeblikket lytter jeg til August Høyen, der har skrevet en sang, om skammen og nederlagsfølelsen efter et brud med kæresten:

Føler mig lidt, / som et fjols ///

60 *Griner du af mig, / med dine venner? / Jeg gjorde alt hvad jeg ku', / for at bevise
At jeg ku' ændre mig, / så vi to kunne bli-ve' ///*
Men

65 *Fuck det, / jeg gav det jo et skud ///*
Og det godt, / at der' en der tør, / at gi' sit hjerte ud
Men det også lidt nyt, / at det ka' slå mig sådan ud ///

Det er kæmpefint beskrevet, hvordan det fylder noget, om man tror andre griner, når man ikke lykkes med det man anstrengte sig for. Han har gjort alt, hvad han kunne, og sidder de mon nu og griner. Men så kommer det, som en politisk kommentator ville kalde for spinnets. Han vender fortællingen: Det er godt at være en, der tør. En, der gør. Han sætter en anden fortælling om sig selv på: I stedet for at være et fjols, man kan grine af, bliver han til en modig type, der ikke viger tilbage fra at gøre forsøget.

Selvfølge har vi X'ere også haft sange om hjerte og smerte – også i 80'erne og 90'erne. Men der var noget andet på spil dengang: smerten blev pakket ind i kronraget vrede, skammen i solbrillemaskeret ironi – eller det hele blev samlet i en storladen violin-melankoli. I gør noget andet. I lader skammen og smerten stå frem, og I insisterer på at vende det til noget, der kan bruges. Det er ikke føleri. Det er mod. Det er noget, der rækker ud – og binder jer til hinanden. Og til os andre, hvis vi tør lytte. At vise sårbarhed er at være ægte, ikke svag.

Derfor skal vi, fra de ældre generationer, være meget påpasselige med ikke at forstå jer som mere skrøbelige end os, når vi omtaler jer som sårbare. I jeres måde at udtrykke sårbarhed på, ligger der en enorm styrke. Det aftvinger respekt.

Jeg har også bemærket en forskel på vores generationer i måden, vi gør fællesskaber på. Alle generationer før jer, har haft færre, og mindre komplekse, fællesskaber at indgå i, etablere og forstå sig selv igennem. Min egen generation har nogle måder at forstå og beskrive det "at gøre fællesskab" på – og pligt er et ord, der dukker op, og "Det sure med det søde" er noget tilsvarende, som vi bruger. I overvejer, om "det giver mening". Vi lægger mærke til, at I tjekker ind i fællesskaber – men også, at I tjekker ud igen. Og det undrer os nogle gange. Jeres fællesskaber er i konstant forandring og grundlæggende dynamiske, de fungerer på en helt anden måde end vores. I er forbundede døgnet rundt, uanset hvor I befinder jer fysisk. De vilkår har vores fællesskaber ikke haft, så vi har måttet stole på, at fællesskaberne bestod – også selv om vi var i sommerhus med familien en weekend. Det fundament har jeres fællesskaber ikke altid, så for jer er det nødvendigt at være opmærksomme på at holde kontakten.

110 Min generation har en forholdsvis statisk måde at forstå fællesskaber på. Vi deler dem op i zoner:

De tætteste, bestående af familie og nære venner.

Mellemzonen, bestående af kolleger og vennegrupper.

115 Og så en periferi med bekendtskaberne, forældre fra børnenes klasse, foreningslivet osv.

120

Det er som hovedregel også zoneafhængigt, *om* vi deler vores følelser – mennesker i mellemzonen og periferien får sjældent adgang til dem. Det er trygt og overskueligt – og ret skarpt afgrænset.

125 Jeres generation gør det ofte anderledes. Fællesskaberne er ikke helt så statiske for jer, men ofte noget, der kan opstå og opløses afhængig af situationen. Når I deler noget sårbart – en følelse, en tanke – så opstår der et fællesskab. Det er ikke altid vigtigt, hvor tæt I har været før. I knytter bånd, inkluderer andre mennesker i jeres cirkel og nogle gange folk I aldrig før har mødt, men som
130 ”følger” jer. Det, som for os kan virke som over-sharing, er for jer en form for social lim. I skaber bånd ved at dele, og de bånd krydser både alder, geografi, socialklasse – og generationskløfter.

135 Med så forskellige fundamentale opfattelser af fællesskaber, kan der let opstå konflikt mellem generationerne når vi skal arbejde sammen – også når det handler om noget meget mindre end

Verdens Vilde Problemer. I kan finde på at fravælge et afsnusningsarrangement på skolen og i stedet få skrevet en aflevering eller tage på mac'en. Min generation
140 ville ikke i samme grad sætte spørgsmålstejn ved at deltage. I gør det, hvis I vurderer, at det er det, der giver bedst mening. For jer er det ofte et reflekteret valg.

145 Min generation kan, når vi oplever jeres måde at gøre fællesskab på, let forfalde til forargelse, fordi vores forståelse er præget af, at ”når man har sagt A, må man også sige B” – og jeres måde at gøre fællesskab på i højere grad er et til- eller

fravalg af elementer fra overlappende, dynamiske, non-stop fællesskaber. Vi kan finde på at beskrive jeres adfærd som at I “shopper rundt” og “springer over
150 hvor gærden er lavest” – sagt med den dér let selvfede tone, som man får, når man har glemt, at ens egen deltagelse mest bestod i at være fysisk til stede for så snige sig ud for at ryge smøger.

155 Man kan finde mange flere forskelle på vores generationer – men for mig at se, er det særligt forskellene med hensyn til fællesskabsantagelserne og følelsesopmærksomheden, der kan virke som de største kløfter mellem os.

Jeg glæder mig til, at I bliver vores kolleger – og til, at vi sammen skal løse nogle
160 af tidens store problemer. Vi har brug for hinanden, på tværs af generationer, fordi forskellighed og diversitet giver de bedste forudsætninger for at løse vilde problemer. I, studenter, bringer noget til bordet, som vi fra de ældre generationer ikke har – og omvendt. I denne brydningstid er det derfor af største vigtighed, at vi anstrenger os for at forstå hinandens perspektiver. Præcis
165 dét har I øvet jer på hele jeres gymnasietid.

For det her med at få forståelse for noget, som er en fremmed, det har I lært. I har, med jeres studentereksamen i form af HF eller STX, lagt fundamentet for
170 livslang nysgerrighed og undren. I de naturvidenskabelige fag har I arbejdet med at forstå og beskrive Verden – menneskene i den, vores påvirkning af den, altså: Hvordan naturens systemer hænger sammen – og påvirkes af os. I har, i de samfunds-faglige fag, arbejdet med at finde sammenhænge, ligheder og forskelle i menneskers tænkemåder og livsvilkår, afhængig af tidsperiode, kultur og
175 økonomi. I har, i alle de humanistiske fag, arbejdet med at sætte jer i andre menneskers sted og forstå deres perspektiv, ved at dykke ned i deres værker i form af tekster, digte, musikstykker, film, skulpturer og bygninger. Og med det hele har I fået metoder som værktøjer og begreber som sprog – til at gøre oplevelser og tanker til noget, der kan beskrives og deles med andre. På tværs af
180 tid og rum. Og generationer.

I kan nok høre, at jeg er stolt af jer. Jeg har ubegrænset tillid til, at I kommer til at gøre en positiv forskel derude i verden – derude, hvor I ikke længere går i
185 gymnasiet, men I stadig har os og hinanden med jer. || **Med disse ord**

dimitterer jeg jer, årgang 2025 fra Middelfart Gymnasium & HF.

Kilde

190 Manuskript modtaget fra taler og udgivet af Danske Taler med tilladelse fra taler

Kildetype

Digitalt manuskript

Tags

195 Translokations-/dimissionstale

URI

<https://www.dansketaler.dk/tale/betina-axelsens-dimissionstale-2025>

200

205

210

215

220